

ПРОБЛЕМИ СТАБІЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

Сьогодні світ позбавлений спокою – війни, пандемія, голод, збройні конфлікти, масові заворушення, глобальне потепління, настання загрози дефіциту ресурсів, терористичні акти, інформаційні атаки, масштабні пожежі – все це погіршує умови соціально-економічного розвитку у багатьох регіонах світу. В умовах надзвичайної ситуації, неможливе створення з нуля ефективної, всеохоплюючої, науково обґрунтованої державно-економічної системи, забезпечення фінансово-розрахункових операцій суспільного обміну та поділу наявної продукції, а також самого процесу виробництва й переробки ресурсів. Саме тому, кроки, протоколи та структури по відновленню ключових державних інституцій на випадок найрізноманітніших надзвичайних ситуацій та катаклізмів, мають бути чітко регламентовані та реалізовані в існуючу державну систему.

В українського народу існує досвід швидкого відновлення після років війни, революції, міжусобних конфліктів, загрози нападу сильних сусідів, у 1918 році. Не зважаючи на катастрофічний стан господарства та фінансово-економічного стану держави загалом, саме за Гетьманату, що проіснував 7,5 місяців, на практиці було здійснено розбудову державних фінансів, адміністративних і урядових фінансових установ, започатковано грошову реформу. Були реалізовані прогресивні тенденції, рішення, реформи і практичні дії у справі відродження фінансового ринку країни, створенні та розбудови її грошової системи [1, с.154].

Варто розділити фінансову систему мирного часу та систему, що діє в період надзвичайних станів, оскільки на відміну від оборонної сфери, де існує чітка та підготовлена до надзвичайних ситуацій структура, масштабна та розгалужена фінансова система включає багато сфер та елементів, які будуть неефективними поглиначами обмежених та дорогоцінних ресурсів.

Автор пропонує створити структуру, що забезпечуватиме функціонування та відновлення економічної системи – Фінансово-економічна надсистемна інтегруюча контркризова служба (далі – ФЕНІКС), що в мирний час є регламентованою, але готовою до настання надзвичайних ситуацій. Мета функціонування ФЕНІКС – на основі баз даних, архівів, банківських рахунків, документів, що знаходяться в обігу в мирний час, в разі настання надзвичайної ситуації оперативно та в мінімальні терміни створити діючу фінансово-розрахункову систему відтворення та розподілу ресурсів з метою найповнішого забезпечення мільйонів громадян, що потребують елементарних благ. ФЕНІКС, в разі настання катастрофи, використовуватиме фінансову звітність підприємств, що подаються щоквартально згідно з Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV [2, с.13]. Тобто, навіть в разі втрати всіх електронних баз даних, можливе відновлення фінансового стану підприємств, зобов'язань і наявних в них активів на основі документації тримісячної давнини, а наявність оригінальних документів активності наступних, за звітності, дій, відобразить та буде враховано для відновлення порядку та стану економіки, безпосередньо, до катастрофи.

Зайнятість населення є однією з основних проблем, адже необхідно створити суспільні відносини, які ґрунтуються на іншій моделі розвитку суспільства за дуже короткий термін. Зокрема, необхідно утворити категорії професійної придатності кадрів до певних видів роботи в залежності від максимальної ефективності та віддачі суспільному відтворенню. Оскільки багато сфер сучасної економіки зав'язані на наданні послуг фінансового або розважального сектору, вони сильно скоротяться через катаклізми, недоліки в системах суспільного забезпечення, різку зміну системи цінностей суспільства, то варто перерозподілити наявні людські ресурси і знайти для них ефективне застосування. Адже, забезпечення суспільства мінімально необхідним повинне бути безперервним, а в разі скорочення виробництва та міжнародних комунікацій можлива нестача ресурсів на ринках. Отже, ФЕНІКС повинен заповнити людськими ресурсами всі ключові сфери виробництва, а особи, що не володіють специфічними знаннями чи навичками, що необхідні цим сферам, будуть залучені до нескладної, але суспільно корисної роботи або інструктажів з підвищення кваліфікаційного рівня.

На думку автора, ФЕНІКС буде регламентовано на вітчизняному національному рівні, проте дана служба буде мати прямі зв'язки з ООН, НАТО, СОТ, МВФ, оскільки відновлення економічних зв'язків почнеться з рівня країни, переходячи потім на міжнародний.

Запровадження такої системи було б корисним в масштабах, наприклад ЄС, в цьому разі темпи відновлення економічної системи зросли б, а спільна система безпеки дозволила б забезпечити

¹ Студент 3-го курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування», ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Науковий керівник: Циганова Н.В., к.е.н., доцент.

темпи суспільного розвитку на рівні тих, що були до катастрофи. Історично доведено, що даний регіон здатен відновитись після масштабних руйнувань. У перші роки після закінчення Другої світової війни Європа особливо відчула її руйнівні наслідки. Це був час занепаду економіки і політичної нестабільності. У такій ситуації, 5 червня 1947 р. Джордж Маршалл, державний секретар США, виступив на церемонії вручення дипломів у Гарвардському університеті, де виклав програму фінансово-ресурсної допомоги на 13,3 мільярда доларів (125 мільярдів в цінах 2013 року), яка пізніше була названа Планом Маршалла [3, с. 47].

Проте, в разі настання масштабних катаклізмів, не існуватиме можливості такої допомоги, оскільки кожна держава намагатиметься відновити та забезпечити власний народ, а після стабілізації внутрішньо-економічної ситуації, відновиться міжнародна взаємодія.

Список використаних джерел

1. Гай-Нижник П.П. Фінансова політика уряду Української Держави Гетьмана Павла Скоропадського (29 квітня – 14 грудня 1918 р.). Монографія. – К., 2004. – 430 с.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України: від 16 липня 1999 року Офіц. вид. Відомості Верховної Ради України. №996-XIV р. Ст. 13.
3. Пошедін О. План Маршалла як передумова євроатлантичної інтеграції // НАУКОВІ ЗАПИСКИ. Т. 104. Історичні науки С. 47-51.

Берук О.²

ФІНАНSOVA ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ

Існує величезна кількість визначень фінансової глобалізації, і кожне з них демонструє різні аспекти цього явища. Однак якщо охарактеризувати цей сучасний феномен з точки зору основного вектору тенденцій розвитку світової фінансової системи, то можна сформулювати наступне визначення. Фінансова глобалізація – це вільний та ефективний рух капіталів між країнами та регіонами, функціонування глобального ринку, формування системи наднаціонального регулювання міжнародних фінансів, реалізація глобальних фінансових стратегій багатонаціональних підприємств та транснаціональних банків [1].

На сучасному етапі розвитку національних фінансових ринків, глобалізація розглядається як процес тотального спрощення руху капіталів, а також усунення бар'єрів на шляху зближення внутрішнього та міжнародного ринків. Фінансова глобалізація є основною причиною поглиблення спеціалізації різних країн, що призводить до збільшення масштабів виробництва та зниження загальної вартості товарів та послуг. Через цей процес все більше прослідковується стрімке розширення діяльності багатонаціональних підприємств і транснаціональних банків, що характеризує світову фінансову систему як саморегулюючу структуру, майже повністю не підвладну контролю з боку урядів національних держав [2].

Всім добре відомі такі позитивні наслідки глобалізації, як багатофункціональність національних та світового фінансових ринків, спрощення процесу здійснення різного виду фінансових процедур, а також залучення капіталу високорозвинених країн до держав із нижчим рівнем розвитку, проте з високим потенціалом. Однак, на перший погляд, такий позитивний процес несе також і низку викликів як і для економік країн із різним рівнем розвитку, так і для світового господарства в цілому [3]. Саме тому в розрізі характеристики впливу фінансової глобалізації на фінансовий та кредитний ринок країн, що розвиваються (включаючи країни з перехідною економікою), цей феномен розглядається як один із основних чинників нестабільності, що призводить до низки загроз та ризиків, з якими стикаються національні економіки. Ці виклики спричинені рядом факторів, які можна віднести до списку негативних наслідків фінансової глобалізації [4].

1. Через нерівномірний розподіл результатів фінансової глобалізації між різними країнами світу (мова йде саме про різний рівень розвитку національних економік) нестабільність на міжнародній арені поглиблюється, і виникає небезпека розгортання конфліктів як національного, так і регіонального та навіть світового масштабу.

2. Деякі економісти почали виокремлювати такий термін, як «боргова кабала» для опису становища країн, що розвиваються, в умовах фінансової глобалізації [5]. Цей вираз характеризує явище надмірного кредитування таких країн саме розвинутими економіками та міжнародними фінансовими структурами у зв'язку з полегшенням процедури і збільшенням рівня доступності

² Студентка 2-го курсу спеціальності «Міжнародні економічні відносини», Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Науковий керівник: Дзюба П. В., д.е.н., доцент кафедри міжнародних фінансів.